

Andet Afsnit.

Universitetets, Kommunitetets og den polytekniske Læreanstalts økonomiske Anliggender.

A. Almindelige Bestemmelser og Forhandlinger samt Afgjørelser af enkelte Tilfælde.

1. Om en Revision af Universitetets Trykningssatser m. m.

De i den seneste Tid betydelig stegne Udgifter ved Trykningsarbejde havde medført, at Universitetet langt fra var i Stand til at faa saa meget Tryk udført for de hertil bevilgede Beløb, som der ved disses Fastsættelse var paaregnet. Vel havde Universitetet en Overenskomst med Universitetsbogtrykker, Kancelliraad Schultz om Betalingen for Trykningsarbejde, vedkommende Universitetet og Professorernes Fritryk*), som svarede til de Forudsætninger, fra hvilke man ved hine Beløbs Fastsættelse var gaaet ud; men denne Overenskomst havde under de forandrede Forhold tabt sin Betydning. Det var en Selvfølge, at Universitetet ikke kunde faa sit Trykningsarbejde udført saa betydelig under den almindelige Pris, som hin Taxt forudsatte. Det kunde ikke nytte at hæve Forholdet til den nu værende Universitetsbogtrykker. Derved vilde intet vindes, men snarere tabes, da intet andet Officin her i Staden er saa forsynet navnlig med fremmed Skrift, der jævnlig forefalder ved Universitetets Trykningsarbejder, som den nu værende Universitetsbogtrykkers Officin, og ethvert andet Trykkeri altsaa maatte sætte sig i Udgifter for at kunne overtage Universitetstrykningen, hvorfor det atter maatte kræve Skadesløsholdelse. Under disse Forhold ansaa Konsistorium det for uundgaeligt at andrage paa en saadan Forhøjelse af de paagjældende Konti paa Universitetets Budget, som udkrævedes, for at disse ikke i Realiteten skulde være forringede betydelig under det, der oprindeligt var paaregnet. Førend det imidlertid besluttede sig til at indkomme med et saadant Andragende, ansaa Konsistorium det for nødvendigt at faa tilvejebragt en ny Overenskomst med Kancelliraad Schultz, der svarede til de virkelige Forhold, hvorved alene et sikkert Udgangspunkt kunde vindes for den Forøgelse af vedkommende Beløb, hvorpaa det af det nævnte Hensyn maatte andrage. Konsistorium overdrog derfor to af sine Medlemmer, nemlig

*) Lindes Medd. 1849—56 S. 895—96.

Etatsraad Westergaard, Eforus for Professorernes Fritryk, og Referendarius konsistorii, Prof. Goos, samt Universitetets Kvæstor at tage disse Forhold under Overvejelse, og særlig at forhandle med Kancelliraad Schultz om nye Trykningsstatser. Paa denne Komites Foranledning fremkom Kancelliraad Schultz med et efter de nu værende Arbejdspriser beregnet Tilbud, detailleret efter de forskjellige Trykningsarbejder, Universitetet lader udføre, saaledes at en forholdsvis Forhøjelse forbeholdes, for saa vidt Arbejdslønnen skulde stige, ligesom selvfølgelig en tilsvarende Nedsættelse skulde finde Sted, dersom Arbejdslønnen sank. Efter Komiteens Indstilling, i hvilken det bemærkedes, at de tilbudte Trykningsstatser maatte anses for at være den billigste Betaling, der for Tiden kunde være Spørgsmaal om, antog Konsistorium under 7. Juli 1875 dette Tilbud. Den saaledes indtil videre vedtagne Trykningstaxt meddeles neden for.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Forhøjelse af de til Trykningsudgifter beregnede Beløb paa Universitetets Budget, bemærkede Udvalget følgende: Under Udgiftspost 5 a „Udgifter ved Konsistorium“ var kun fastsat 800 Kr. til Trykningsudgifter, jfr. de trykte Anmærkninger til Finantslovudkastet for 1851—52 Side 29 ad 6 og til Finantslovudkastet for 1852—53 Side 36 ad 6, idet man gik ud fra, at der paa den Tid kunde faas trykt $66\frac{2}{3}$ Ark i almindelig Oktavformat for 12 Kr. Arket. Forholdet var imidlertid nu dette, at navnlig Indbydelsesskrifterne ikke blot vare af et større Format, men ogsaa ikke sjældent indeholdt en vanskeligere og kostbarere Sats. Værdien af de $66\frac{2}{3}$ Ark, der i 1852 ansloges til 400 Rd., kunde derfor nu efter 1. Jan. 1875 ikke regnes mindre end c. 1100 Kr. Dette svarede til de virkelige Udgifter i de sidste 5 Aar, der for Tryk og Papir i Gjennemsnit havde udgjort 1327 Kr., hvoraf til Papir var medgaaet omtrent $\frac{1}{3}$, altsaa til Trykning alene var udgivet omtrent 1327 Kr. \div 450 Kr. = 877 Kr., hvortil kom 25 % Forhøjelse, i alt 1100 Kr. for Tryk*). Naar man derhos tog Hensyn til Papirets forhøjede Pris fra 1852 med c. 15 %, maatte den hele Udgift antages at blive henimod 1200 Kr. aarlig. Da Bevillingen for Trykning alene nu var 800 Kr., maatte der, naar Normalsummen ellers ikke forøgedes med Hensyn til de øvrige Udgifter, til Udgifterne til Trykning og Papir søges en Forhøjelse af 400 Kr. Ved Salget af Forelæsningsfortegnelsen og Blanketter til testimonium paupertatis indkom vel omtrent 100 Kr. om Aaret; men disse toges ikke til Indtægt paa Kontoen for Konsistoriums Normalsum, men derimod under

*) Den virkelige Udgift i Løbet af de sidste 5 Finantsaar af Konsistoriums Normalsum til Sætning og Trykning har været:

i Finantsaaret 1870—71.....	1,031 Kr. 97 Ø.
— 1871—72.....	1,290 — 95 —
— 1872—73.....	1,468 — 54 —
— 1873—74.....	1,901 — 27 —
— 1874—75.....	942 — 51 —
	6,635 Kr. 24 Ø.
Gjennemsnit for 5 Aar er	1,327 Kr. 05 Ø.
men naar herfra drages Udgiften til Papir, der efter samme	
Gjennemsnit udgjør mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{2}{5}$ af hele Beløbet eller c..	450 — „ —
bliver til Rest...	877 Kr. 05 Ø.

Universitetets almindelige Indtægter under Konto 7. Normalsummen var allerede forinden den betydelige Stigning i Trykningsudgifterne saa knapt afmaalt, at der maatte søges særlig Bevilling til enhver ekstraordinær Udgift, og naar Indbydelsesskrifterne i enkelte Aar havde været af større Omfang end sædvanlig, f. Ex. i Finantsaaret 1873—74, maatte der ved Tillægsbevilling gjøres Udvej til det manglende. Det var altsaa klart, at det var umuligt at afholde den omhandlede Merudgift til Trykning, uden at Kontoen blev forhøjet. Hvad Udgiftspost 5 b „Til Professorernes Fritryk“ angik, var den aarlige Bevilling lige fra 1843 600 Kr. for de 35 Ark, som foruden alt andet Tryk tidligere af Bogtrykkeren havde været leveret for det af ham oppebaarne corpus i Forbindelse med Forpagtningen af Almanaken, men som eftergaves ham, da Forpagtningen udløb i 1843. Naar man gik ud fra Priserne i 1843, da almindeligt Tryk i stort Oktavformat var $7\frac{1}{2}$ Rd. for Arket, og for vanskeligere Tryk regnedes til $8\frac{4}{7}$ Rd. (hvorefter de 35 Ark omskrevs til 300 Rd.), maatte i Forhold til den nu værende Pris af 23 Kr. for samme Format med 500 Expl. det vanskeligere Tryk, som nu i Reglen er det sædvanlige, sættes til omtrent 26 Kr., saaledes at Prisen for de 35 Ark blev omtrent 900 Kr. Der vilde derfor kræves en Forøgelse af omtrent 300 Kr., for at denne Konto ikke skulde være forringet i Forhold til, hvad den var i 1843. Papiret hertil betaltes af vedkommende Forfattere selv. Komiteen indstillede derfor, at Universitetets Udgiftspost 5 a maatte søges forhøjet med 400 Kr. og 5 b med 300 Kr.

I Skrivelse til Ministeriet af 12. Juli 1875 tiltraadte Konsistorium denne Indstilling, idet det bemærkede, at det selvfølgelig ogsaa efter, at den paagjældende Forhøjelse var indrømmet, maatte være Universitetet magtpaaliggende at holde de forskellige Tryksager inden for de paapegede Grænser, idet Forhøjelsen af de paagjældende Konti i Virkeligheden kun svarede til Prisernes Stigning. Dette gjaldt særlig med Hensyn til Programmerne ved Universitetets aarlige Fester, hvor man som før maatte fastholde de Begrænsninger, som Konsistorium i sin Skrivelse til Ministeriet af 14. Febr. 1874*) havde antydnet. Disse Forhøjelser optog Ministeriet paa Finantslovforslaget for 1876—77, saaledes at det i Anmærkningerne udtrykkelig bemærkedes, at Forhøjelsen kun søgtes til at dække de ved Prisstigningen forøgede Trykningsudgifter, medens Arkantallet forblev det samme som hidtil, hvorefter de ved Finantsloven bevilgedes. Ved under 30. Marts 1876 at meddele Konsistorium Underretning herom, tilføjede Ministeriet, at det fremtidig som Regel blev at iagttage, at Kontoen til Professorernes Fritryk fortrinsvis anvendtes til Trykning af Haandbøger til Brug ved Professorernes Forelæsninger. Herom har Konsistorium gjort fornøden Meddelelse til alle Fakulteter.

Den under 7. Juli 1875 indtil videre vedtagne Taxt for Trykningsarbejder meddeles her:

	Oplagets Sterrelse.
Nr. 1, 2 og 3 (Karaktersedler for den statsvidenskabelige Examen, den fuldstændig juridiske Examen og juridisk Examen for ustuderede) Sætning og Trykning for 100—300 Expl.	9 Kr. 40 Ø. 200 og 500 Expl.
Trykning af hvert følgende 100 Expl.	1 — — — — —
Papir til 100 Expl.	4 — 12 — — — — —

*) Univ. Aarb. 1873—75 S. 74.

Oplagets Størrelse.

Nr. 4, 5, 6, 7, 8 (Bekjendtgjørelse om Afholdelse af theologisk Embedsexamen, af juridisk Examen for slesvigske juridiske Kandidater, juridisk Embedsexamen, juridisk Examen for ustuderede og statsvidenskabelig Examen) Sætning og Trykning for 100—300 Expl.	4	Kr. 70 Ø.	100 Expl.
Trykning af hvert følgende 100 Expl.	„	— 50 —	
Papir til 100 Expl.	1	— 75 —	
Nr. 9, 10 (Karaktersedler for den udvidede Forberedelsesexamen, og Forberedelsesexamen af lavere Grad) Sætning og Trykning for 100—300 Expl.	4	„ —	200 og 500 Expl.
hvert følgende 100 Expl.	„	— 50 —	
Papir til 100 Expl.	1	— 40 —	
Nr. 11 (Karaktersedler for Adgangsexamen) Sætning og Trykning for 100—300 Expl.	4	„ —	200 Expl.
hvert følgende 100 Expl.	„	— 50 —	
Papir til hvert 100 Expl.	1	— 14 —	
Nr. 12, 13, 14, 15 (Anmeldelse til Lektionskatalog, Anmeldelse til Dekanus om Forelæsninger, Karaktersedler til filosofisk Prøve og til Forberedelsesexamen for Lægestuderende) Sætning og Trykning for 100—300 Expl.	4	„ —	200, 300, 500,
hvert følgende 100 Expl.	„	— 50 —	300 Expl.
Papir til 100 Expl.	„	— 78 —	
Nr. 16 (Bekjendtgjørelse om Gebyr for juridisk Examen for ustuderede) Sætning og Trykning for 100—300 Expl.	4	„ —	100 Expl.
hvert følgende 100 Expl.	„	— 50 —	
Papir til 100 Expl.	„	— 88 —	
Nr. 17 (Testimonium publicum) Sætning og Trykning for 100—300 Expl.	16	„ —	500 Expl.
hvert følgende 100 Expl.	1	„ —	
Papir til hvert 100 Expl.	3	— 70 —	
Nr. 18 (Karakterbevis for filologisk Examen) Sætning og Trykning for 100—300 Expl.	12	„ —	100 Expl.
hvert følgende 100 Expl.	1	„ —	
Papir til hvert 100 Expl.	4	— 12 —	
Nr. 19 (Bevis for Deltagelse i obstetricisk Klinik efter Kandidatexamen) Sætning og Trykning for 100—300 Expl.	4	— 70 —	500 Expl.
hvert følgende 100 Expl.	„	— 50 —	
Papir til hvert 100 Expl.	4	— 12 —	
Nr. 20 (Karakterbevis for theologisk Examen) Sætning og Trykning af 100—300 Expl.	4	— 70 —	300 Expl.
hvert følgende 100 Expl.	„	— 50 —	
Papir til hvert 100 Expl.	1	— 19 —	

Nr. 21 (Flidsattest) Sætning og Trykning af 100—			
300 Expl	10 Kr. 70 Ø.	1000 Expl.	
hvert følgende 100 Expl.	1 — „ —		
Papir til hvert 100 Expl.	2 — 75 —		
Nr. 22 (Bekjendtgjørelse om Afholdelse af Adgangs-			
examen) Sætning og Trykning af 100—300 Expl.	7 — „ —	100 Expl.	
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —		
Papir til hvert 100 Expl.	1 — 75 —		
Nr. 23 (Indberetning om holdte Forelæsninger) Sæt-			
ning og Trykning af 100—300 Expl.	6 — „ —	500 Expl.	
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —		
Papir til hvert 100 Expl.	1 — 53 —		
Nr. 24 (Testimonium paupertatis) Sætning og Tryk-			
ning af 100—300 Expl.	8 — 60 —	1000 Expl.	
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —		
Papir til hvert 100 Expl.	2 — 79 —		
Nr. 25 (Bevis for tilendebragt lægevidenskabelig Em-			
bedsexamen) Sætning og Trykning af 100 —			
300 Expl.	8 — „ —	500 Expl.	
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —		
Papir til 100 Expl.	4 — 23 —		
Nr. 26 (Akademisk Borgerbrev) Sætning og Tryk-			
ning af 100—300 Expl.	6 — „ —	1000 Expl.	
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —		
Papir til hvert 100 Expl.	1 — 86 —		
Nr. 27, 28 (Lektionskataloger) Sætning og Trykning			
af 100—300 Expl.	25 — „ —	2000 Expl. aarlig.	
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —		
Papir til 100 Expl.	1 — 78 —		
Nr. 29 (Fortegnelse over dem, der have taget filo-			
sosfisk Examen) Sætning og Trykning af 100			
—300 Expl.	34 — 24 —	150 Expl. aarlig.	
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —		
Papir til 100 Expl.	1 — 45 —		
Nr. 30 (Programmer) Sætning og Trykning af 100			
—300 Expl. af 1 Ark 4to vil koste for et			
Bogstavantal af 17,500 paa 8 Sider	16 — „ —	720 Expl.	
(Normalpris for ensartet Skrift). Noter, for-			
skjellige Skriftarter og fremmed Sprog, især			
græsk og orientalsk, forhøjer Prisen noget.			
Mathematiske Programmer efter særlig Akkord.			
Et større Antal Bogstaver giver en tilsvarende			
Forhøjelse.			
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —		
Papir til 100 Expl.	1 — 70 —		

Nr. 31 (Frøkataloger for botanisk Have) Sætning og Trykning af 100—300 Expl. pr. Ark 8vo...	35 Kr. „ Ø.
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —
Papir til 100 Expl.	2 — 90 —
Nr. 32 (Doktordiplom) Sætning og Trykning af 100 — 300 Expl.	11 — „ —
Papir til 100 Expl.	11 — 37 —

Kantater forholdsvis til Programmerne.

Professorernes Fritryk:

Et Ark i Postilformat, 8vo, med 35 Linier paa Siden, sat med skudt corpus antiqua, indeholdende c. 35,000 Bogstaver paa Arket, koster i Sætning og Trykning i et Oplag af fra 100—300 Expl.	22 — „ —
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —
Et Ark samme Format, med 42 Linier paa Siden, sat med skudt petit antiqua, indeholdende c. 47,500 Bogstaver pr. Ark, koster i Sætning og Trykning i et Oplag fra 100—300 Expl.	28 — „ —
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —

For saa vidt der forekommer spærret Sats, forskellige Skriftarter, fremmede Sprog, tabelarisk og matematisk Sats, orientalske Skrifter, betales dette særskilt.

Universitetets Aarbøger koster i Sætning og Trykning for et Ark 4to i et Oplag fra 100—300 Expl.	35 — „ —
hvert følgende 100 Expl.	„ — 50 —
Papir til hvert 100 Expl.	1 — 35 —

Naar Manuskriptet er utydeligt, eller der foretages Rettelser i Korrektoren, som ej hidrøre fra Sætterens Fejl, betales dette særskilt.

2. Om Regnskabsaflæggelse for de under Universitetskvæsturen hørende Instituter.

Der er i Aarbogen for 1871—73 Side 304—7 omtalt, at en til det lærde Skolevæsens Hovedregnskab for 1869—70 afsagt Decision i Strid med den ved Ministeriets Skrivelse af 10. Marts 1862 fastslaaede Ordning med Hensyn til Regnskabsaflæggelsen for de under Universitetskvæsturen hørende Instituter havde fastsat, at Regnskabet for Fremtiden vilde være at bilægge med behørig attesterede Gjenparter af alle nye Obligationer tillige med Taxationsforretninger, Assuranceattester, Gjenparter af Fornyles- og Tinglæsningspaategninger m. v. Denne Decision var derefter blevet indanket til Ministeriet, som under 18. Novbr. 1872 resolverede, at den ved Skrivelse af 10. Marts 1862 truffne Ordning fremdeles skulde staa ved Magt, saaledes at Fremlæggelsen ved Regnskaberne af bekræftede Gjenparter af alle nye Obligationer bortfaldt, og at Obligationerne in originali med

tilhørende Taxationsforretninger m. v. skulde efterses af Revisor hos Kassereren i Kvæsturen. Den paaankede Decision bortfaldt derfor, og Ministeriet tilføjede derhos i den nævnte Skrivelse, at for saa vidt en Antegnelse undtagelsesvis i et enkelt Tilfælde maatte gjøre det nødvendigt for Decisionens Skyld at have Gjenpart tilstede af et af de i Decisionen omtalte Dokumenter, vilde en saadan kunne rekvireres i Universitetskvæsturen.

Ikke desto mindre blev lignende Udsættelser gjorte ved Revisionen af Universitetets og Kommunitetets Hovedregnskab for 1872—73 samt J. L. Smiths Legats Regnskab for samme Tidsrum, og efter Begjæring af Konsistorium, der forelagde Ministeriet bemeldte Antegnelser, paalagde Ministeriet Revisionsdepartementet i Fremtiden at forebygge slige mod dets Resolutioner af 10. Marts 1862 og 18. Novbr. 1872 stridende Udsættelser, samt at kommunikere Revisor Ministeriets sidst nævnte Resolution, eftersom dette ikke hidtil syntes at være blevet iagttaget. Ved de derefter under 27., 29. og 30. Juni 1874 afsagte Decisioner til disse Regnskaber samt Regnskaberne for den polytekniske Læreanstalt, den almindelige Skolefond og det kgl. Døvtummeinstitut, blev der imidlertid reserveret Ansvar mod Regnskabsføreren med Hensyn til de Dokumenter (Gjenparter af Panteobligationer, Taxationsforretninger, Omvurderinger, Naboattester m. v.), som ikke havde været Decisor forelagte. Herom gjorde Kvæstor under 9. Oktbr. s. A. Indberetning til Ministeriet, der i denne Anledning begjærede en Erklæring fra Revisionsdepartementet om dets Beføjelse til den afsagte Decision, der syntes at være i ligefrem Strid med Ministeriets Skrivelser af 10. Marts 1862 og 18. Novbr. 1872.

Denne Erklæring blev afgivet under 2. Novbr. 1874. Chefen for Departementet bemærkede først, at den ved Ministeriets Skrivelse af 10. Marts 1862 trufne Ordning havde været ham til Dels ubekjendt, da Regnskaberne først i de senere Aar vare henlagte under Departementet, og da han tillige antog, at der med disse Regnskabs Revision i alt væsentligt forholdtes paa samme Maade, som med Hensyn til samtlige øvrige Regnskaber for Staten, offentlige Stiftelser, Kommuner m. v. Han antog, at de af Ministeriet trufne Bestemmelser kun angik Detailspørgsmaal af underordnet Betydning, men ikke, at det var noget væsentlig nyt, hvorved Revisionen af disse Regnskaber blev forskjellig fra Revisionen af samtlige øvrige Regnskaber til Staten og for offentlige Stiftelser m. v. Efter at han nu havde gjort sig saaledes bekjendt med denne Ordning, at han var i Stand til at forstaa til fulde dens Betydning, maatte han udtale det som sin bestemte Mening, at den Maade, hvorpaa Revisionen kunde udføres i Henhold til Skrivelse af 10. Marts 1862, var aldeles utilfredsstillende og upaalidelig.

„Efter Resolutionen, bemærkede han, skal Revisor revidere Bøgerne paa Stedet, naar de udlaanes ham; andre have Adgang til dem baade under og efter Revisionen. Revisor er altsaa ikke sikker paa noget, han kan ikke næste Dag gaa ud fra, hvad han den foregaaende Dag har set var rigtigt, end sige, at han næste Aar kan benytte Bøgerne fra foregaaende Aar, sikker paa, at alt er uforandret, hvad han nødvendigvis maa gjøre. Revisor har saaledes intet sikkert at holde sig til, og uden dette er enhver Revision upaalidelig. Enhver Forandring i Bøgerne efter Revisionen, Berigtigelse eller Forfalskning af Bøgerne eller en Tilføjelse i dem maa Revisor lade passere uden at kunne se den. Der gives vel for Revisor en Maade til at undgaa det, nemlig at ekstrahere Bøgerne, altsaa at affatte Extrakt og Regnskab; men dette er ikke Revisors Pligt eller hans Sag,

han skal have Regnskabet affattet, leveret og i sit Værge. Efter Resolutionen skal Revisor se Akterne in originali, naar de udlaanes ham, han beholder dem selvfølgelig kun i faa Timer i sit Værge. Dette er utilstrækkeligt; det kan ikke fordres og er ikke fordret af nogen, at han skal kunne se alt ved et saadant Gjennemsyn. Han kan se, at Aktiverne ere tilstede, ere ukvitterede o. s. v., men Kontrol med Indholdet, Kontrol med Administrationen kan han ikke føre ved et Gjennemsyn. Naar en Ret, en Dommer skal have et Dokument, maa det in originali eller i Gjenpart blive i hans Værge, indtil han har afgjort Sagen, han maa have Tid til at gennemgaa det og overveje alt. Lovgivningens Bestemmelser, f. Ex. om Udlaan af offentlige Midler og alt, hvad der skal iagttages i saa Henseende, kan ingen, som har noget Kjendskab til disse Sager, paatage sig at se opfyldt ved alene at laane en Panteobligation, Taxationsforretning. Assuranceattest m. v. i faa Timer, og Revisor har endda intet Sted, hvor han kan med et Tegn, et Kryds betegne, at han har set alt, — med mindre han, som oven for berørt, vil gjøre Uddrag, Optegnelser, altsaa i det væsentlige skride til at aflægge Regnskab. Efter Resolutionen skal endelig Decisor intet se.

Det som jeg kan tænke mig i sin Tid har foresvævet Tanken ved Indretningen af denne Revision, er den Betydning, som en Revision af Bøgerne paa Stedet kan have. En saadan foretager jeg oftere ved de største Kasser i Landet, og den har sin store Betydning, men er ingen Regnskabsrevision, den afgiver ingen Kontrol for hele Regnskabets Rigtighed, og den kan især ingen Kontrol give med Administrationen, f. Ex. med Udlaan af offentlige Midler. Den er til Nytte som Kasseeftersyn. Jeg ser Bøgerne, jeg ser, at Kassen stemmer — jeg noterer Indtægt og Udgift i saa stor Detail, at jeg senere, naar Regnskaberne foreligge, kan se, om Status den Gang var rigtig —, men dette er ingen Regnskabsrevision. Den Revision, som omtales i den almindelige Kasseforordning af 8. Juli 1840 § 34, kan ikke finde Sted ved de paagjældende Regnskaber fra Kvæsturen, og det er dog den Revision, der er almindelig paabudt, og som finder Sted ved samtlige øvrige Regnskaber for Staten. Kasseforordningen udtaler her, og helt igjennem, at Regnskabet skal indsendes og Bilagene skulle fremlægges og indsendes, og paa denne Ordning er hele Revisionen baseret. Den Revision, der foretages af disse Regnskaber, maa være i højeste Grad ufuldstændig og upaalidelig, og kan ikke være tilfredsstillende. Naar der ikke allerede er begaaet Fejltagelser eller Bedragerier med de store Midler, der høre under Kvæsturen, da er det ikke, fordi Revisionen har afgivet Garanti i saa Henseende; og lige over for det store Ansvar, som efter den anførte Kasseforordnings § 39 paahviler Revisor og hans Foresatte, maa jeg saa vel her, som lige over for Domstolene, naar der mulig i Tiden kommer Sag derom, paa det bestemteste fralægge Revisor og mig alt Ansvar. Efter den Maade, Revisionen og Regnskabet er ordnet paa, er det umuligt at svare for noget, alt Ansvar maa paahvile det Ministerium og den Minister, som har ordnet Revisionen og Regnskabet saaledes, som sket er“.

At en nøjagtig og paalidelig Revision ikke skulde være nødvendig ved Kvæsturens Regnskaber paa Grund af Midlernes Ubetydelighed, kunde der jo ikke være Tale om, da der just fandtes store Midler. At en saadan Revision og Kontrol skulde kunne bortfalde paa Grund af Administrationens Dygtighed, høje Stilling m. v., kunde der jo heller ikke være Tale om. Naar Landets højeste Embedsmænd maatte aflægge og indsende Regnskaber i behørig Form med Bilag til

Revision, burde det ikke betros nogen Embedsmand at have store Midler under Hænder uden egentligt Regnskab og i alt Fald uden behørig Kontrol. Det Tilsyn, inspectores quæsturæ førte, var ikke meget indgribende, og angik kun en Del af Kvæsturens Forretninger. Der var paa den anden Side intet til Hinder for, at Regnskabsvæsenet let kunde ordnes her, som overalt ellers, paa en betryggende Maade. Regnskab kunde selvfølgelig aflægges. Nu fik Ministeriet en Extrakt til Brug ved Statsregnskabet, men Revisor saa ikke denne Extrakt og fik intet Regnskab, og Rigtigheden af den Extrakt, Ministeriet fik, og dens Overensstemmelse med Bøgerne blev ikke paaset af Revisor. Foruden Regnskabet skulde Bøgerne indsendes. Intet var lettere, og alle Institutioner gjorde det; kunde f. Ex. den grønlandske Handel undvære sine Bøger til Revision, kunde Universitetskvæsturen det lettere. Selvfølgelig maatte Revisionen undertiden lempe sig efter, hvad Tid Bøgerne kunde undværes. Nogen Ulejlighed for Regnskabsføreren var her ej en Gang Tale om. Hvad Bilagene angik, maaatte selvfølgelig de originale Dokumenter eller bekræftede Afskrifter følge. Dette var kun en ringe Ulejlighed og næsten ingen Bekostning; det iagttoges ved samtlige Regnskaber uden Undtagelse, og fulgte af Kasseforordningens § 29.

Sluttelig bemærkede han i Anledning af, at Ministeriet havde erklæret de afsagte Decisioner for stridende mod Ministeriets Afgjørelser af 10. Marts 1862 og 18. Novbr. 1872, at da saa vel han, som Revisor i Henhold til Kasseforordningens § 39 havde Ansvar, naar der var vist Efterladenhed eller Forsømmelse i at varetage de i Forordningen foreskrevne eller forudsatte Forpligtelser, maatte han selvfølgelig fri sig for dette Ansvar, naar Ministeriet havde gjort ham det umuligt at se Regnskab eller Bilag, og naar Ministeriet havde paabudt Revisor at revidere Regnskabet saaledes, at han umulig kunde svare for Rigtigheden, da maatte ogsaa han fries for Ansvar. Saa længe den ved Ministeriets Skrivelse af 1862 trufne Regnskabs- og Revisionsordning bestod, der i øvrigt formentlig kun angik nogle af de af Kvæstor nævnte Regnskaber, maatte han just i Henhold hertil reservere Ansvar mod Regnskabsføreren, ja selv mod Ministeriet, da Ansvaret for Domstolene til Erstatning (i Følge Kasseforordningens § 39) ikke kunde eller burde falde paa Revisor eller ham, som vare forhindrede i at se det fornødne til en paalidelig Revision. Regnskabet kunde ikke pure kvitteres, naar det ikke var nøjagtig revideret, og hverken Revisor eller han kunde for Fremtiden erklære, at Regnskabet var saaledes revideret. Departementschefen henstillede derfor til Ministeriet, at den ved Skrivelse af 10. Marts 1862 trufne Ordning i det hele frafaldtes, hvorefter Departementet skulde meddele, hvorledes Regnskab burde aflægges.

I Anledning af denne Skrivelse begjærede Ministeriet en Erklæring fra Universitetets Kvæstor, der derefter indsendte en udførligere Udtalelse fra Universitetsbogholderen af 2. Febr. 1875. I denne gjordes det gjældende, at Hovedbestemmelsen i Ministeriets Skrivelse af 1862, hvad Revisionen angik, var, „at Revisionen skal foretages i Kvæsturens Lokale“, dog saaledes, at Kassebøgerne med Bilag og Afgiftsberegningerne afgives til Revisionen, mod at de i fornødent Fald kunne fordres udlaante af Kvæsturen. Den saaledes fastslaede Ordning havde givet Kvæsturens Regnskabsførere den stadige Adgang til det tidligere Regnskabsmateriale, som var Betingelsen for, at Kvæsturen Aar efter andet havde kunnet aflægge Regnskaber, der saa at sige ikke havde givet Anledning til nogen

Udsættelse, hverken for Ministeriets Revision eller for Statsrevisionen. Og at en saadan Paalidelighed i Regnskabsførelsen slet ikke kunde opnaas, naar Kvæsturens Regnskabsførere vare udelukkede fra den stadige Adgang til de tidligere Regnskaber, var under de før hin Resolution førte Forhandlinger en saa given Ting, at Spørgsmaalet kun var, om der til Revisionens Brug blev at indsende en Afskrift af Hovedbogen, hvorved Revisionen dog antoges at ville blive mindre sikker, ikke at tale om, at der til det dermed forbundne Arbejde vilde udfordres en betydelig Pengebevilling. Revisionsdepartementet havde i sin Skrivelse ikke udtalt sig om dette Motiv til at lade Revisionen foregaa i Kvæsturens Lokale, den derved sikrede Paalidelighed i Regnskabsføringen; denne Bevæggrund forelaa fremdeles simpel og let forstaaelig, og han henviste i saa Henseende til de tidligere fra Kvæsturen fremkomne Udtalelser, navnlig en Erklæring af 24. Oktbr. 1865 fra den da værende Bogholder *).

Hvad i øvrigt angik de i Departementets Skrivelse opstillede nye Synspunkter, bemærkede han, at for saa vidt Departementet antydede, at Revision, foretaget i Kvæsturens Lokaler, var i direkte Strid med Udtrykkene i Kasseforordningen af 8. Juli 1840, saa indeholdt denne Bestemmelse intet Paabud om, at Revisionen skulde foregaa paa et bestemt Sted og intet andet Sted. Den Omstændighed, at der f. Ex. i § 29 vexledes med Udtrykkene „indlevere“ og „afsende“ Regnskab, beviste kun, at der sædvanlig maatte forudsættes en Afstand mellem Regnskabsførerens og Revisors Lokaler, ikke, at der nødvendig skulde være en saadan. At Revisionen skulde være utilfredsstillende og upaalidelig, fordi den blev foretaget i Kvæsturens Lokale, var en Paastand, der lige saa lidt vilde kunne bevises, som Bevis herfor var forsøgt. Uomtvisteligt var det, at Revisor, naar han reviderede i Kvæsturens Lokale, ikke blot havde umiddelbar Adgang til alt, hvad der ellers maatte sendes ham, men at han endog for saa vidt var bedre stillet, som han i intet Tilfælde maatte lade sig nøje med bekræftede Gjenparter, men stadig havde selve det originale Materiale for Øje. Kjernen i Departementets Bevisførelse var da ogsaa den, at nu andre end Revisor havde Adgang til Bøgerne,

*) I denne hedder det med Hensyn til Revisionen af Sorø Akademis Hovedbøger: „Det er indlysende, at det foregaaende Aars Hovedbog maa være tilstede, naar den nye anlægges med sine mange og vidtløftige Forklaringer og Afsetninger i Henhold til Finantsloven, hvilket ikke medtager saa ganske ringe Tid; og det er en Selvfølge, at den ligeledes maa være til Disposition, eller i alt Fald let tilgængelig, naar Afslutningen ved Finantsaarets Udgang skal foregaa. Men ogsaa til andre Tider bliver den jævnlig benyttet, baade af Kassekontroller og Bogholder, som ofte deri maa søge Oplysninger i mange forskjellige Retninger, blandt hvilke jeg her blot skal nævne, at naar Ugeafregningerne hver Mandag indkomme fra Sorø, er det nødvendigt at kunne paase, at Udbetalingerne posteres paa de rette Konti, hvortil forrige Aars Hovedbog ofte maa vejlede, naar Finantsloven intet indeholder om den specielle Post, at Forskud kunne være givne i det foregaaende Aar, som nu skulle paases refunderede, og at det vilde være ligefrem umuligt at faa de rette Tidsrum betegnede, naar en eller anden Afgift og et eller andet Arbejde udbetales, eller Indtægter modtages efter forskellige Forfaldstider i Løbet af Aaret, da Erfaring har vist, at man paa ingen Maade kan tage de paa Regninger og Kvittinger angivne Tidsrum for Fyldest, men stadig maa søge Oplysning i Hovedbogen, der saaledes ogsaa af denne Grund maa være tilstede, naar ikke Expeditionerne skulde standse, eller urigtige Anførsler ske“.

baade under og efter Revisionen, hvoraf sluttedes, at Revisor ikke var sikret mod Forandring i de allerede reviderede Bøger, og dette skulde være tilstrækkeligt til at gjøre selve den bestaaende Ordning lovstridig. Muligheden for en Forfalskning var imidlertid uden mindste Betydning, endog naar der blot var Spørgsmaal om, hvorvidt den bestaaende Ordning var hensigtsmæssig. Thi for det første kunde man ikke rette reviderede Tal, uden at Rettelsen vilde fremgaa af den reviderede Hovedsum, og rettedes denne, vilde den reviderede Saldo røbe Rettelsen. Rettelser i den reviderede Text vilde vel lettere kunne foretages, men havde ingen Betydning, naar ej det tilhørende Tal blev rettet. Og desuden saas det ikke, hvad Bevæggrund en Regnskabsfører skulde have til at rette Fejl i reviderede Bøger, Fejl, som Revisor enten havde opdaget eller aldrig vilde opdage. At tilsløre Fejl i det ureviderede Regnskab, kunde ikke være Regnskabsførerens Bevæggrund til forbydersk at rette i det reviderede Regnskab; thi det laa da langt nærmere at rette i det endnu ikke til Revision overleverede Regnskab. For det andet havde Departementets Bevisførelse den Fejl, at den i en dobbelt Henseende beviste for meget. Hvis nemlig Regnskabsførernes Adgang til de reviderede Bøger virkelig medførte den paastaaede Fare, var det ikke nok, at Bøgerne blev indsendte til et for Revisionen alene indrettet Lokale, men de maatte forblive i Revisionens Værge, saa at Regnskabsføreren ingen Sinde maatte laane dem; men Ministeriets oven nævnte Resolution udtalte netop, at Kvæsturen i fornødent Fald kunde fordre de til Revisionen indsendte Kassebøger med Bilag udlaante. Desuden, naar Revision i Kvæsturens Lokale, hvor dog et Aars Regnskab forelagdes Revisor som en samstemmende Helhed, af hvis enkelte Led intet senere kunde forandres uden Brud paa Helheden, var saa utilfredsstillende og upaalidelig, hvad skulde man da sige om Livrenteanstaltens egentlige Revision eller Overformynderiets daglige Revision, der begge foregik i disse Instituters egne Lokaler. Hverken i disse Instituter, i Bankerne eller overhovedet i nogen som helst offentlig Anstalt med Forretninger i Omfang som Kvæsturens vilde der existere en forsvarlig Revision, hvis Betingelsen herfor var, at Adgang til de reviderede Bøger umuliggjordes for Regnskabsføreren.

Departementets Indsigelser mod Ministeriets under 18. Novbr. 1872 fornyede Bestemmelse i Resolutionen af 10. Marts 1862 vare knyttede til den Forudsætning, at Revisor kun i faa Timer beholdt Aktstykkerne i sit Værge; det var imidlertid selvfølgelig, at Revisor anvendte den fornødne Tid til det befalede Eftersyn, enten det var Timer eller Dage; i øvrigt gjorde han i denne Henseende opmærksom paa, at Revisor i en Række af Aar ikke havde foretaget noget som helst Eftersyn af Kvæsturens nye Obligationer.

Ligesom den bestaaende Ordning i Følge det foranførte i ingen som helst Henseende havde indskrænket Omfanget af de Oplysninger, Revisor skulde have, saaledes kunde Departementet heller ikke paavise mindste Hjemmel for den Opfattelse, at Decisor efter Resolutionen intet skulde se. Decisor skulde tvært imod se alt, hvad han for Decisionens Skyld mente at burde se, og da Grunden til at nægte Revisor Afskrifter af det i Kvæsturen beroende Regnskabsmateriale, nemlig Omfanget af en saadan Afskrivning, her ikke var tilstede, hvorimod der kun undtagelsesvis i et enkelt Tilfælde vilde blive Spørgsmaal om for Decisionens Skyld at levere Gjenpart, vilde i saa Fald en saadan efter Decisors Rekvisition beredvillig blive fremsendt.

At den bestaaende Ordning skulde formindske Revisionens Fuldstændighed og

Paalidelighed, havde Revisionsdepartementet altsaa i ingen Henseende kunnet bevise. Ministeriet havde ikke, som Departementet syntes at antyde, i sin Tid forvevlet Regnskabsrevision med Kasseeftersyn, men tvært imod ved at henlægge Revisionen til Kvæsturens Lokale lettet og sikret en nøjagtig Revision af dennes store Regnskabsmateriale. Den Mistillid, Departementet bar til Skue mod Kvæsturen, var hverken gennemført theoretisk eller praktisk. Det vilde lade sig nøje med bekræftede Afskrifter, medens de originale Bøger og det øvrige originale Regnskabsmateriale stod til dets Raadighed, og det viste, ved ikke at efterse de originale Obligationer og Taxationsforretninger, saa lidt som Stiftelsernes Aktiver, en Tillid, der ikke harmonerede med, at det bestemt fralagde sig alt Ansvar; thi den første Betingelse for at kunne gjøre det, vilde dog være, at Ministeriets Bestemmelse var efterkommet. I øvrigt maatte det bemærkes, at Kvæstor, der selv ingen Midler havde under Hænder, intet Regnskab aflagde og derfor ingen Kvittering modtog, foretog i Forbindelse med inspectores kvæsturæ Eftersyn af Stiftelsernes Aktiver, og førte i det hele taget det fornødne Tilsyn med de Embedsmænd, der paa eget Ansvar aflagde Regnskaberne, Bogholder, Kasserer og Kassekontrollør.

Naar Departementet bemærkede, at Regnskabsvæsenet let lod sig ordne her, som overalt ellers, paa en betryggende Maade, saa maatte han hertil svare, at dersom Regnskabsvæsenet virkelig overalt ellers var ordnet betryggende, altsaa ogsaa i Livrenteanstalten og Overformyndriet, hvor Revisionen foregik i disse Anstalters egne Lokaler, maatte en Revision i Kvæsturens eget Lokale ogsaa kunne være betryggende. At Regnskab kunde aflægges, var ubestrideligt, men syntes at være en noget gaadefuld Bemærkning lige over for Embedsmænd, som mente Aar for Aar at have aflagt omfattende og fuldstændige Regnskaber. Departementet klagede over, at den ikke saa den Extrakt, der indsendtes til Ministeriet til Brug ved Statsregnskabet, og at Revisor derfor ikke kunde paase Rigtigheden af den og dens Overensstemmelse med Bøgerne; men disse Ekstrakter (Regnskabsoversigter) med forklarende Anmærkninger fandtes fuldstændig indførte i samtlige reviderede Hovedbøger, hvor Revisor vilde kunne se dem. At indsende Hovedbøgerne tillige med Regnskaberne, var en vanskelig Sag, hvor der daglig var Brug for dem, og det var derfor ogsaa langtfra, at alle Institutioner gjorde det. Ved ethvert Institut af lignende Omfang som Kvæsturen, forblev Bøgerne i Lokalet, og han henviste i saa Henseende, foruden til Livrenteanstalten og Overformyndriet, ogsaa til Invalidforsørgelsen. Hvad den grønlandske Handel (hvis Kontorer ere i samme Bygning som det paagældende Revisionskontor) angik, som Departementet havde nævnt som et Exempel paa det modsatte, indsendte den vel Hovedregnskabet, men derimod ikke Driftsregnskaberne, hvis Revision foregik i Handelens eget Lokale. Hovedbogen maatte jævnlig laanes tilbage, og tilbageleveredes, efter at være revideret, for at forblive i Handelens Lokale. Med Hensyn til Ulejligheden og Bekostningen ved Indsendelsen af Hovedbogsbilag i bekræftede Afskrifter, henviste han til, hvad han derom i sin tidligere Erklæring havde ytret*).

Sluttelig bemærkede han, at for saa vidt Departementet vilde fralægge sig og Revisor Ansvar efter Kasseforordningens § 39, saa maatte den første Forudsætning herfor dog være den, at Revisor indfandt sig i det befalede Lokale for

*) Univ. Aarb. 1871—73 S. 305.

Revisionen, og at dette for Kvæsturens Regnskaber var Kvæsturens eget Lokale, derom kunde der ikke tvistes. Over for Departementets Reservationer maatte han minde om, at inden der kunde blive Spørgsmaal om at tillægge dem nogen som helst Betydning, maatte Revisionsdepartementet have efterkommet de det af Ministeriet ved den fastslaaede Ordning givne Befalinger.

Denne Erklæring blev af Kvæstor indsendt til Ministeriet med Skrivelse af 13. Maj. I det han i det hele henholdt sig til Bogholderens Imødegaaelse bemærkede han, ved at indstille, at den gjældende Ordning fremdeles opretholdtes, yderligere følgende: Naar Regnskaber aflagdes i almindelig Regnskabsform, vare Regnskabsførerne altid i Besiddelse af Konzeptregnskaber, der afbenyttedes ved de fremtidige Regnskaber, og de originale Regnskaber kunde derfor afgives til Revision uden for Regnskabsførernes Kontorer. Men da alle Kvæsturens Regnskaber aflagdes i Hovedbogsform, og da Hovedbøgerne stedsse skulde holdes à jour, saaledes at man deraf til enhver Tid kunde se hver enkelt Kontos Status, kunde disse ikke undværes i Kvæsturen, hvor de i forskjellige Øjemed enten stadig benyttedes, i hvilken Henseende han henviste til den foran Side 213 nævnte Erklæring af 24. Oktbr. 1865 fra den da værende Bogholder, eller i alt Fald hyppig og navnlig ved de nye Bøgers Anlæg og Afslutning. For Legaternes Vedkommende vilde det endog være ligefrem umuligt at undvære Hovedbogen, ikke alene fordi den er anlagt for et Tidsrum af 6 Aar, men ogsaa fordi mange forskellige Oplysninger idelig søgtes af Eforerne og, ligesom ved Hovedbøgerne for Universitetet og Kommunitetet, af Konsistorium, inspectores quæsturæ, Stipendiebestyrelsen og mange andre, med hvilke Kvæsturen staar i Forretningsforbindelse. At sende Afskrifter af Hovedbøgerne hvert Aar til Revision i Stedet for de originale Bøger, vilde, uanset de Unøjagtigheder ved Afskrivningen, som der maaske hist og her vilde forekomme, og den langt senere Tid, paa hvilken Revisionen da kunde foretages, medføre en saa stor og upaaregnet Bekostning ved Bogholderkontoret, at der ikke vilde være nogen rimelig Udsigt til dens Bevilling af Lovgivningsmagten, og det samme gjaldt de omhandlede Afskrifter af Obligationerne, med alle de dertil hørende Dokumenter; thi naar Departementet antog, at næsten ingen Bekostning vilde være forbundet dermed, var dette ingenlunde Tilfældet; alene Omtaxationerne i 1871—72 uøgjorde henved 300 fuldt beskrevne Folier. Den gjældende Ordning var ikke en særlig Begunstigelse for Kvæsturen. Samme Regel fulgtes ved Overformynderiet, Livsforsikringsanstalten, i Bankerne og i det hele ved enhver offentlig Anstalt her i Staden, hvor Forretningsomfanget kan sættes i Klasse med Kvæsturens. Med Hensyn til Departementets Antydning af, at den omspurgte Regnskabs- og Revisionsordning ikke omfattede alle de Regnskaber, der under Sagens Gang havde været Spørgsmaal om, bemærkede han, at Universitetets, Kommunitetets og Legaternes Regnskaber altid vare blevne reviderede i Kvæsturen. Da der senere herunder blev henlagt forskellige mindre Kasser, nemlig den almindelige Skolefond, Metropolitanskolen, den polytekniske Lærestanstalt, Seminariefonden, Døvstummeinstitutet og J. L. Smiths Legat, hvis Regnskab føres særskilt fra de andre Legater, blev der ikke med Hensyn til disse Regnskaber gjort nogen Undtagelse fra de for Revisionen gjældende Regler. Da end videre Sorø Akademis Hovedregnskab — med Undtagelse af Skovregnskabet og Skolekasseregnskabet, som føres i Sorø — fra 1. April 1862 blev henlagt fra Sorø til Kvæsturen, bifaldt Ministeriet ved Resol. af 10. Marts 1862, at der med Revisionen heraf skulde

forholdes paa samme Maade som med Kvæsturens øvrige Regnskaber, hvilket i Følge samme Resolution ogsaa skulde gjælde for det lærde Skolevæsens samlede Hovedregnskab, der for Fremtiden skulde aflægges af Kvæsturen. Den gjældende Regel for Revisionen af alle Kvæsturens Regnskaber var altsaa, at Hovedbøgerne skulde revideres i Kvæsturen, men at Revisionen af Kassebøgerne med Bilag og af Afgiftsberegningerne kunde foretages i Revisionsdepartementets almindelige Lokale, dog saaledes, at de i fornødent Fald derfra kunde fordres udlaante af Kvæsturen.

Antegnelserne til Universitetets, Kommunitetets og J. L. Smiths Legats Regnskaber for 1873—74 indeholdt en Gjentagelse af de tidligere Udsættelser, og Konsistorium indstillede derfor, idet det forelagde disse Antegnelser for Ministeriet, at der maatte blive draget Omsorg for, at Revisor fik fornødent Paalæg, overensstemmende med Ministeriets tidligere Afgjørelser, for at slige ørkesløse Udsættelser i Fremtiden kunde undgaaes. Revisionsdepartementet afkrævede Konsistorium disse Aktstykker og erindrede om deres snarlige Indsendelse, i hvilken Anledning der udspandt sig en Brevvexling mellem Konsistorium og Departementet. Under denne gjorde Departementet gjældende, at naar Konsistorium for Fremtiden ønskede at erhverve Ministeriets Resolution over Spørgsmaal, som vare fremkaldte ved Revisionen, burde dette ske ved en særlig Henvendelse til Ministeriet, uden Fremsendelse af Antegnelser og Vedtegninger, som udelukkende henhørte under 1ste Revisionsdepartements Ressort, ligesom ogsaa Indstilling til Decision burde ske til Departementet, ej til Ministeriet. Konsistorium indsendte disse Skrivelser til Ministeriet, og udbad sig fornødne Forholdsregler med Hensyn til de af Departementet berørte Punkter.

Ministeriet har derefter under 30. Juni 1876, under Henviisning til sin Skrivelse af 10. Marts 1862, tilstillet 1ste Revisionsdepartement følgende Regler til fremtidig Iagttagelse:

- a. Ved Revisionen af Universitetskvæsturens Regnskaber bliver en Del af Kvæsturens Lokale, der nærmere vil blive Revisoren paavist, at betragte som Revisors Embedslokale, i hvilken Hovedbøgerne blive at opbevare, saaledes at de til enhver Tid, hvor de ikke bruges til Revision, ere tilgængelige for Kvæstor. Kassebøgerne med Bilag og Afgiftsberegningerne kunne derimod efter Revisors Ønske henflyttes til et af hans andre Embedslokaler og opbevares der; dog skulle de til enhver Tid, hvor de ikke benyttes til Revisionen, kunne efterses eller erholdes udlaante af Kvæsturen;
- b. Fordringen om Fremlæggelse af bekræftede Gjenparter af nye Obligationer, af Taxationsforretninger, Assuranceattester samt af Fornyelses- og Tinglæsningsattester m. v. bortfalder. Derimod bliver der at overgive Revisionen en Liste over de for vedkommende Regnskabsaar tilkomne nye Obligationer, og disse, saa vel som de nys nævnte andre Aktstykker, blive at undersøge in originali i Kvæsturen;
- c. Fordringen om en af Universitetskvæsturen udstedt Attest, udvisende, at de til den nærmest foregaaende Rentetermin forfaldne Renter af foran gaaende Prioriteter i et Pant, saa vel som de i sidste Skattetermin forfaldne Skatter og Afgifter ere betalte*), bortfalder. Derimod bliver det til Efterretning for

*) Denne Fordring var i Henhold til Adg. 12. Novbr. 1870 § 7 stillet i en Udsættelse til det lærde Skolevæsens Hovedregnskab for 1872—73.

Revisionen paa en tydelig Maade i Regnskaberne at notere i Forbindelse med Noteringen af de til Kvæsturen erlagte Renter, at det for Kvæsturen er oplyst, at de nævnte Renter (om de forekomme), Skatter og Afgifter ere berigtigede;

- d. Da det af en fra Departementets Side taget Reservation med Hensyn til Ansvar for de Regnskabsoversigter, der overgives Statsrevisionen, maa sluttes, at det er Departementet ubekjendt, at de findes i Kvæsturens Hovedbøger, henledes herved Opmærksomheden paa disse, og det paalægges Revisionen fremtidig at udstrække sine Undersøgelser ogsaa hertil;
- e. Det bliver, ligesom hidtil, i Henhold til kgl. Resol. af 2. Decbr. 1836 og 12. Decbr. 1837 at iagttage, at Antegnelserne til Universitetets, Kommunitetets og Legatfondens og samtlige Eforiregnskaber indsendes gennem Konsistorium til Decision, og at Kvittance, naar ingen Udsættelser ere forefaldne, først bliver at meddele, naar Regnskaberne have været forelagte i Konsistorium. Efter at Decisionen af Regnskaberne er henlagt fra Kirke- og Undervisningsministeriet til Revisionsdepartementet, ville Antegnelserne til oven meldte Regnskaber fremtidig være af Konsistorium at sende tilbage umiddelbart til Revisionsdepartementet, i Stedet for at dette hidtil er sket gennem Kirke- og Undervisningsministeriet.

Ved under s. D. at meddele Kvæsturen Underretning herom, har Ministeriet derhos tilføjet, at for saa vidt der i Fremtiden maatte fremkomme Antegnelser, der staa i Strid med disse Bestemmelser, vil det være tilstrækkeligt som Besvarelse at henvise til denne Ministeriets Skrivelse.

— I Forbindelse hermed kan det mærkes, at den foran nævnte Bestemmelse i Adg. 12. Novbr. 1870 § 7 senere ved Adg. 12. Oktbr. 1876 er blevet hævet. Justitsministeriet havde i denne Anledning indledet en Brevvexling med Undervisningsministeriet herom, og sidst nævnte Ministerium havde begjæret en Erklæring af Universitetets Kvæstor om, hvorvidt der for de under Kvæsturen henlagte Midlers Vedkommende maatte findes noget at erindre mod Ophævelsen af den nævnte Bestemmelse. Under 22. April 1876 ytrede denne, at den omhandlede Bestemmelse, der endda ikke fuldstændig kunde gennemføres, var til overordentlig stort Besvær, ikke alene for Midlernes Bestyrelse, men ogsaa for Pantedebitorerne. Da det ældre, i det væsentlige tilsvarende Paabud i Reskr. 7. Febr. 1794 § 18 blev givet, vare Forholdene anderledes; thi Antallet af Panteobligationer var da for intet at regne mod det nu værende, og Ulemperne ved at tilvejebringe de forlangte Bevisligheder altsaa ikke tilnærmelsesvis saa store. Naar man derhos saa hen til, at faste Ejendomme i ældre Tider ofte vare behæftede med flere Aars Restancer af kgl. Skatter og andre Afgifter, turde man antage, at Bestemmelsen paa den Tid virkelig kunde have gjort den tilsigtede Nytte. Men efter at Frd. 8. Juli 1840 om Amtstueopgjørelser havde indført strænge Regler for Inddrivelsen af kgl. Skatter, og Kommuneafgifterne ligeledes i rette Tid skulde inddrives, kunde noget Tab paa Grund af saadanne Restancer næppe tænkes, ligesom man i Reglen ikke kunde antage, at Renten i de for øvrigt forholdsvis faa Tilfælde, hvor et offentligt Institut havde sekundær Sikkerhed, i rette Tid skulde blive betalt, medens Debitor ikke havde berigtiget Renten til den bedre prioriterede Panthaver. Han mente derfor hverken, at den omhandlede Bestemmelse var nød-

vendig eller til nogen Nytte, og naar man end videre tog i Betragtning, at der stilledes strænge Fordringer til Udlaan af offentlige Midler i Følge Loven af 19. Marts 1869, og til Dels ogsaa ved nogle andre Bestemmelser i Adg. 12. Novbr. 1870, vilde der formentlig ingen Fare være forbundet med at ophæve dennes § 7.

3. Om Indførelse af nye Renteterminer.

I Skrivelse af 5. Aug. 1875 henlede Finantsministeriet Kirke- og Undervisningsministeriets Opmærksomhed paa, at der ved Lov af 28. Febr. 1874 om Bemyndigelse til at udstede Statsobligationer med Renteterminer til 11. Marts og 11. Septbr. og Lov af samme Dato om Forandring i de gjældende Regler om lovbestemte Betalingsterminer, af Lovgivningsmagten var gjort, hvad der stod til den for at rydde Hindringen af Vejen for en Forandring i den Ejendommelighed ved det danske Pengemarked, hvis Mislighed den senere Tids Erfaringer mere og mere havde vist, at saa godt som samtlige Pengetransaktioner, der havde deres Oprindelse fra mere varige Laaneforhold, vare koncentrerede til 2 bestemte Tider af Aaret, paa hvilke der for en kort Tid skabtes et ganske uforholdsmæssigt Begjær efter Omsætningsmidler og en tilsyneladende Pengeknaphed, der under Medvirkning af andre tilfældig indtrædende Aarsager let kunde medføre en virkelig Fare for Forholdenes rolige Udvikling. Finantsministeriet bemærkede derhos, at, som det var at vente, kunde selv Ophævelsen af de Lovbud, paa hvis Grundlag den hele Ordning hvilede, ikke bevirke nogen umiddelbar Forandring i det bestaaende, idet de en Gang stiftede Laaneforhold enten vedblev uforandret, eller, for saa vidt der skete Forandring i dem ved Betalinger og Stiftelse af ny Gjæld, de heraf følgende Betalinger netop under Hensyn til de hidtil bestaaende Kontraktforhold, i Forbindelse med den Indflydelse, som det tilvante og for den enkelte bekvemme altid vilde udøve, vilde blive søgt afgjort til Halvaarsterminerne, og de nye Forhold blive indgaaede under samme Vilkaar med Hensyn til Tiderne, som de ældre. Da imidlertid Erfaringen talte for det uheldige heri, og da den nys forløbne Juni Termin tilstrækkelig havde vist den Mislighed, som de bestaaende Tilstande kunde medføre, opfordrede Finantsministeriet Kirke- og Undervisningsministeriet til for de under samme hørende Institutioner, der have Bestyrelse af Pengemidler under Hænder, at drage Omsorg for, at der fremtidig anvendtes andre Terminer for Betaling af Kapital og Renter, end netop 11. Juni og 11. Decbr. Kirke- og Undervisningsministeriet tilskrev derfor under 16. Aug. 1875 Universitetets Kvæstor herom, idet det bemærkede, at det antog, at denne Foranstaltning strax og med mindst Ulejlighed for alle vedkommende vilde kunne iværksættes med Hensyn til de uopsigelige 4°/_o Statsobligationer eller Indskrivningsbeviser, som de paagjældende Institutioner maatte være i Besiddelse af; Rentebetalingen burde da i Overensstemmelse med Finantsministeriets Bekj. 19. Juni 1874 søges henlagt til 11. Marts og 11. Septbr. Hvad Laaneforhold i faste Ejendomme angik, burde Forandringen af Betalings- og Renteterminerne ikke alene bringes til Anvendelse ved Stiftelsen af nye Gjældsforhold, men ogsaa, hvor der var Spørgsmaal om Fornylelsen af alt eksisterende Gjældsforhold ved Indtrædelsen af en ny Debitor i den tidligere Sted. Under s. D. anmodede Kirke- og Undervisnings-

ministeriet ligeledes Konsistorium om for de under dets Bestyrelse henlagte Legatmidlers Vedkommende at rette Bestræbelserne paa, at den af Finantsministeriet ønskede Forandring i Forholdet, saa vidt Lejlighed dertil frembød sig, blev iværksat.

Efter Foranledning af Kvæstor udtalte Universitetsbogholderen sig i en den 19. Oktbr. 1875 afgivet Erklæring om Indførelsen af disse nye Terminer. Næst at bemærke, at Stillingen med Hensyn til Regnskabsaflæggelsen vilde være den samme, enten Forandringen indtraadte med den forestaaende 11. Marts eller 11. Septbr., meddelte han, at denne successive Flytning af Renteterminerne $\frac{1}{4}$ Aar tilbage, saaledes at Renten første Gang kun blev oppebaaret for $\frac{1}{4}$ Aar, vilde have til Følge, at Regnskabet for det Aar, i hvilket Forandringen indtraadte, for Universitetets Legatkasse kun vilde omfatte $\frac{3}{4}$ Aars Rente af de paagjældende Kapitaler, for samtlige andre i Kvæsturen aflagte Regnskaber, ogsaa for J. L. Smiths Legat, derimod $1\frac{1}{4}$ Aars Rente, medens ethvert efter følgende Regnskab, saa vel for Legatkassen som for Kvæsturens øvrige Fonds, som hidtil, vilde omfatte 1 Aars Rente. Denne Forskjel hidrørte alene fra, at Legatregnskabet afsluttedes hvert Aars 31. Decbr., altsaa umiddelbart efter en af de hidtil gjældende Terminer, medens Kvæsturens øvrige Regnskaber afsluttedes hvert Aars 31. Marts, altsaa umiddelbart efter en af de ny indførte Terminer. Den anførte Forskjel mellem Legatregnskabet og de øvrige Regnskaber var imidlertid aldeles betydningsløs for selve den pekuniære Status, idet den forklarede Uregelmæssighed kun angik Regnskabsfremstillingen, hvorfor den ogsaa formentlig vilde kunne hæves ved en Forklaring i Anmærkningerne til Regnskabsoversigten. At Uregelmæssigheden paa Grund af Forandringens successive Indtræden for Prioritetsobligationerne vilde fremtræde i en lang Række af Aar, og vilde kræve noget mere Arbejde ved Bogføringen, end hidtil, for at den fornødne Klarhed i Bøgerne kunde opnaas, kunde vel forudses, men havde selvfølgelig ingen Betydning lige over for Indførelsen af den nye Tilstand.

Ved imidlertid at indføre de ommeldte Forandringer for Universitetets Legatkasses og J. L. Smiths Legats Vedkommende, vilde der skabes en Del ikke uvæsentlige Forlegenheder. Medens nemlig de øvrige Fonds under Kvæsturen ikke havde deres Udgifter samlede paa de gamle Renteterminer, og den befalede Forandring derfor ikke mødte nogen Hindring for deres Vedkommende, vare Udgifterne for J. L. Smiths Legat i det hele og for Universitetets øvrige Legater, paa ganske enkelte Fonds nær, fundatsmæssig henlagte til hvert Aars 11. Juni og 11. Decbr. Her vilde derfor Forandringen i Renteterminerne bevirke, at Legaterne vel fik $\frac{1}{4}$ Aars Rente til Disposition i Fjerdingaaret forud for den fundatsmæssige Rentetermin, men at de paa den anden Side, naar denne Termin kom, maatte skaffe Udveje for at tilvejebringe den manglende Rente for $\frac{1}{4}$ Aar, som først indbetaltes et Fjerdingaar efter den fundatsmæssige Rentetermin. Denne i enhver paafølgende 11. Juni og 11. Decbr. Termin indtrædende Vanskelighed syntes for Legaternes, derunder J. L. Smiths Legats Vedkommende, at maatte gjøre Forandringen utilraadelig. At Forandringen, om end med Ulempe, for Tiden var mulig at gennemføre, ogsaa for J. L. Smiths Legat og Universitetets øvrige Legater, hidrørte fra det tilfældige Forhold, at disse administreredes i Kvæsturen sammen med andre Fonds, af hvis Kassebeholdninger man da maatte gjøre Regning paa at faa den midlertidige Hjælp. Ydelsen af denne vilde vel bringe nogen Usikkerhed

ind i Beregningen af de Beløb, som blev at frugtbargjøre; men ubillig m d Kvæsturens øvrige Fonds vilde en saadan Ordning ikke være. Efter Ministeriets Resolutioner af 16 Marts 1833, 25. Maj 1870 og 5. Decbr 1873 blive nemlig samtlige Kvæsturens overflødige Beholdninger midlertidig at frugtbargjøre saaledes, at Renten deles mellem Universitetet, Kommunitetet, Sorø Akademi og den almindelige Skolefond, hver med $\frac{1}{4}$, mod at der ikke debiteres de andre Kasser Renter af deres midlertidige Underskud. De samme Fonds, over hvilke det vilde gaa ud, at Legaterne i hver fundatsmæssig Termin savnede $\frac{1}{4}$ Aars Rente, som først $\frac{1}{4}$ Aar senere vilde komme til Indtægt, disse samme Fonds vilde derfor ogsaa have Fordelen af, at $\frac{1}{4}$ Aars Rente til Legaterne var indbetalt et Fjerdingaar forud for Udbetalingsterminen. Mod disse Fonds vilde det derfor, som sagt, ikke være ubilligt, naar de stadig maatte træde hjælpende til for J. L. Smiths Legat og de øvrige Legater; men for disse selv syntes en dem saaledes paatvunget Afhængighed at være lidet ønskelig. Enten Talen var om Smiths Legat med dets Formue af over 500,000 Kr. eller om det mindste af de Universitetet betroede Legater, saa havde dog Stifternes Mening været at sikre en kontant Indbetaling af Renten i samme Termin, da den skal udbetales, saaledes at man, for at kunne dette, ikke behøvede at laane sig frem. Og Hensynet til denne Stifternes Villie syntes ikke at burde tilsidesættes, naar der ikke var en Nødvendighed, som udelukkede alt Hensyn. Han ansaa det derfor for ønskeligt, at den befalede Forandring i Renteterminerne ikke blev indført for Universitetets Legatkasse og J. L. Smiths Legat.

Denne Indstilling anbefaledes af Kvæstor under 4. Novbr. og af Konsistorium under 13. s. M., hvorefter Ministeriet ved Skrivelse af 3. Decbr. 1875 bifaldt, at Indførelsen af de nye Terminer indtil videre frafaldtes for Universitetets Legatkasses og J. L. Smiths Legats Vedkommende. Til Efterkommelse af Ministeriets Ordre blev det af Kvæstor foranstaltet, at alle efter 16. August 1875 af-fattede Koncepter til Panteobligationer for de øvrige Kasser led paa de nye Renteterminer. Ligeledes blev, saa snart Renten til 11. Decbr. Termin 1875 var hævet af disses kongelige Obligationer og Indskrivningsbeviser, disse indleverede til Ombytning med nye Aktiver, lydende paa de forandrede Terminer.

4. Om Salg af et Fæstested.

I Følge Fæstebrev af 3. Novbr. 1821 var en Universitetet tilhørende ubebygget Jordlod i Vindinge Lillevang ved Roskilde, indeholdende 21 $\frac{5360}{4000}$ Td. Land og under Matr. Nr. 15 skyldsæt for Hartkorn 2 Td. 5 Skp. 1 Fd. $2\frac{1}{2}$ Alb., Gammelskat 28 Kr. 95 Ø., bortfæstet til Hans Larsen mod aarlig Afgift 1 Td. Byg, 1 Td. 2 Skp. Havre og 2 Kr. 66 Ø. i Penge. Da Fæsteren ønskede sig denne Lod overdraget til Selvejendom eller til Arvefæste, gjorde Universitetets Kvæstor herom under 23. Aug. 1875 Indstilling til Ministeriet. Han bemærkede heri, at de saakaldte Lillevangs Lodder, der ikke blev inddragne under Bestemmelserne i Loven om Selvejendoms Indførelse af 3. Marts 1852, nu alle, paa denne Jordlod nær, vare solgte, dels til Selvejendom og dels til Arvefæste, og der kunde derfor ikke være noget til Hinder for ogsaa at bortarvefæste denne Lod, saaledes at der foruden Kjøbesum betingedes passende aarlige Kornafgifter. De seneste af disse Arvefæsteoverdragelser, hvorved Jorden var ansat til en Værdi af

400 à 470 Kr. pr. Td. Land og Arvefæsteafgiften til omtrent Halvdelen af den efter Bekj. 4. Decbr. 1852 nedsatte Kjøbesum, havde fundet Sted i Følge Ministeriets Resolutioner af 16. Jan., 15. Juli og 15. Decbr. 1865 samt 14. Aug. 1866. Nu maatte Kjøbesummen beregnes efter de nu værende højere Priser; men naar dette skete, vilde man gaa Fæsterne for nær, hvis den Afgift, der betingedes, endnu som for omskrevet kun til 10 Kr. pr. Td. Rug, 8 Kr. pr. Td. Byg og 6 Kr. pr. Td. Havre, eller i alt 24 Kr. Som den Middelpriis, der skulde lægges til Grund for Omskrivningen af en Del af Kjøbesummen til Korn, burde man heller tage Gjennemsnittet af de sidste 10 Aars Kapitelstaxter for Sjællands Stift, altsaa 1865—1874. Skulde det antages, at dette oversteg en passende Middelpriis, kunde det endelige Beløb afrundes lidt op efter. Jordloddens Beskaffenhed var jævn god, og den var godt drevet. Da den derhos var beliggende $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ Mil fra Roskilde, burde den virkelige Værdi ikke ansættes lavere end til 600 Kr. pr. Td. Land. Fæsteren, der i Forvejen ejede et Sted med 22 Tdr. Land, hvorfra Universitetets Jordlod blev drevet, var i en Alder af mellem 73 og 74 Aar, og hans Hustru henved 65 Aar. Naar den Godtgjærelse, som indrømmes en Fæster for at renoncere paa sin Fæsteret, ligesom tidligere beregnedes overensstemmende med de i Ministeriets Bekj. af 4. Decbr. 1852 (Finantsministeriets Bekj. af 1. Novbr. s. A.)*) foreskrevne Regler, vilde Nedsættelsen i Taxationssummen til Fordel for Fæsteren være at beregne efter Konens Alder. Ægtefællerne havde 2 Børn: 2 Døtre, 43 og 38 Aar, begge gifte med Gaardmænd. Loddens Værdi vilde derefter være at beregne saaledes:

21 $\frac{5360}{14000}$ Td. Land à 600 Kr.	12,829 Kr. 71 Ø.
Deraf forrenter den nu værende Fæsteafgift (efter de sidste 10 Aars Kapitelstaxt med Tillæg af Pengeafgiften)	644 Kr. 79 Ø.
hvori der ikke tilstaas Nedsættelse. Resten 12,184 Kr. 92 Ø.	
omskrives efter Bekj. 4. Decbr. 1852 i Forhold til Konens Alder til 1,456 Kr. 89 Ø. pr. 2,000 Kr. eller til	8,876 — 5 —
hvorefter Kjøbesummen nedsættes til	9,520 Kr. 84 Ø.
Naar Arvefæsteafgiften bestemmes til 6 Td. af hver af Kornsorterne Rug, Byg og Havre, og denne omskrives i Forhold til Kapitelstaxten for de sidste 10 Aar 1865—74, vil der for denne Afgift afgaa	5,276 — „ —

hvorefter den kontante Kjøbesum bliver

4,244 Kr. 84 Ø.

som foresloges afrundet til 4,300 Kr, der formentlig i Forbindelse med Afgiften og den sædvanlige Rekognition ved Ejerskifte af 1 Td. Byg pr. Td. Hartkorn maatte anses som en passende Kjøbesum.

I Henhold til Kvæstors Indstilling, som Konsistorium ved Skrivelse til Ministeriet af 17. Sept. tiltraadte, bifaldt Ministeriet derefter under 29. s. M., at den omhandlede Jordlod fra 1. Jan. 1876 at regne maatte overdrages den nu værende Fæster Hans Larsen til Arvefæste, naar han uden videre Erstatning frafaldt sin Fæsteret til Jordloden paa de ved Salg af Universitetets Gods sædvanlige Betingelser og i øvrigt paa følgende Vilkaar:

*) Lindes Medd. 1849—56 Side 933—35.

- 1) at der paalægges Jordlodden en aarlig Arvefæsteafgift af 6 Td. Rug, 6 Td. Byg og 6 Td. Havre at betale med Penge efter hvert Aars Kapitelstaxt, og hvorfor der bliver at betinge Universitetet 1ste Prioritets Panteret i Jordlodden med de derpaa til enhver Tid opførte Bygninger samt Besætning, Inventarium og Afgrøde;
- 2) at Kjøberen desuden betaler i Kjøbesum 4,300 Kroner, som berigtiges ved Skjødets Udstedelse i 11. Decbr. Termin d. A. ved kontant Udbetaling af 2,300 Kr., hvorimod Resten 2000 Kr., som forrentes fra bemeldte Termin, kan, om det ønskes, blive indestaaende paa 1ste Prioritet i Ejendommen med Tilhørende næst efter Arvefæsteafgiften, mod behørig Panteobligation, klausuleret paa den ved Udlaan af Universitetets Midler sædvanlige Maade. Skulde Kjøberen forinden Terminen overdrage sin Ret til en anden, haves der intet imod, at Skjødet udstedes direkte til denne;
- 3) at der ved hvert paafølgende Ejerskifte betales den ved Overdragelsen af Universitetets Arvefæstegods sædvanlige Rekognition 1 Td. Byg pr. Td. Hartkorn, og
- 4) at Kjøberen betaler alle med Salget forbundne Omkostninger og alle af Jordlodden gaaende Skatter og Afgifter m. v. uden nogen som helst Deltagelse fra Universitetets Side.

B. Enkelte Foranstaltninger.

1. Den polytekniske Læreanstalts Bygningsvæsen.

Da Pladsen for Ingeniøreleverne til Udarbejdelsen af deres Projekter, uagtet den i 1874 skaffede Udvidelse, atter viste sig for lille, blev i Foraarshalvaaret Auditoriet Nr. 3 paa 1ste Sal ud til Studiestræde indrømmet nævnte Elever, og det elektriske Værelse i den fysiske Samling indrettet til Auditorium. De elektriske Apparater, som ikke jævnligen benyttes og ikke kunne faa Plads i den øvrige Del af den fysiske Samling, blev henstillede i et af Modelsamlingens Værelser. Det er naturligvis beklageligt at maatte træffe et saadant Arrangement; baade den fysiske Samlings og Modelsamlingens Lokaler blive derved i høj Grad indskrænkede. Men paa den anden Side var det nødvendigt, saa vidt muligt at skaffe Plads især for disse Ingeniørelever, som arbejde paa deres Projekter til sidste Del af Examen.

— Den allerede tidligere omtalte Komite, som var nedsat for at tage Sagen om Tilvebringelsen af et udvidet og forbedret Lokale for Læreanstalten*), bestod af samtlige Medlemmer af Læreanstaltens Bestyrelse, Universitetets Kvæstor, Justitsraad Gede, Bygningsinspektør, Etatsraad Hansen og, efter Bestyrelsens Forslag, af Tømmermester Kayser, som valgtes til Formand.

Under 15. Oktbr. 1875 afgav den sin Betænkning til Ministeriet. Der blev deri fremhævet de af Bestyrelsen i de aarlige Indberetninger til Ministeriet paa pegede store og væsentlige Mangler ved Læreanstaltens nu værende Lokaler, som blev mere og mere følelige i den siden forløbne Tid ved det stadig voxende Elev-

*) Univ. Aarb. 1873—75 S. 381.